

*Национальная библиотека
Республики Ингушетия им. Док. Н. Индиева*

Бузуртанова Молтхан

Самли

с.п. Орджоникидзевское

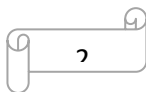
*Национальная библиотека Республики Ингушетия
им. Дж. Х. Яндиева*

Бузуртанова Молтхан

Са шии

с.п. Орджоникидзевское

2015

ББК - 84 (2 Рос = Инг.)

Б - 904

Руководитель проекта

Ц. А. Газдиева

Редактор

Х. А. Накостоев

Верстка

А. Х. Хочубаров

Бузуртанова, М. Са или / Молтхан Бузуртанова: сб. стихов. – с.п.
Орджоникидзевское; НБРИ, 2015 – 80 с. Бузуртанова М. Моя песня. – Инг.

ДЕШХЪАЛХЕ

Бузуртанова Белана Молтхан яьй Кокчетавски
областе.

1975 шера цо йистеяьккхай Галашкарча ишколе 10
класс.

1983 шера йистеяьккхай «Телевиденеи
радиовещанеи хьакъехьарча Нохч-Г1алг1ай
Паччахьалкхен комитета юртарча корреспондентий
ишкол».

Стихаш яьзье из йолаеннай 1976 шера. Хьалхара
стихотворени кепатеха араяьннай 1978 шера «Сердало»
газета т1а.

Цул совг1а, цун стихаш арайийннай «Лоаман 1уйре»
альманаха т1а, «Къахьегама байракх» газета т1а. Иштта
дукха «Сердало» газета т1а кепаетташ а арайийннай.

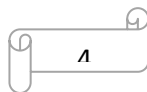
Цо ше шийх иштта яьзду:

Стихашца къахьегаш,

Уж дукха езаш,

айха къахьегаш

хьайоаг1а.

Молтхана стихашка дешархошта корайоагларгья
г1алг1ай лоаман йи1ий хоза оамалаш, ц1ена уйлаш,
ховха безам. Иштта цун стихашка да г1алг1ай к1антий
эхь-эздел, денал, сабар. Г1алг1ай 1алама хозленаш я цун
стихашка, г1алг1ай дегай й1овхал я цун стихашка,
г1алг1ай уйлан кьоаргал я цун стихашка.

Г1алг1ай мотт безарашта, г1алг1ай литератураца
хьашт долчарна, г1алг1ай поэзи кхетаечарна боккха
кхаь а хургба укх стихай сборниках, дика совг1ат а
хургда, аьнна хет.

Г1оза ешийла оаша.

Хетаяъй поэта
Плиев Махъмад-Саида

Г1ийла садоахаш
Хьо ваъхавац,
Алхха хъайна яхаш,
Хьо лийнавац,
Хъа вахар хиннад
Даиман к1еж йоахаш-кхехкаш.
Хъа шераш д1аихад
Хадданза толамаш доахаш.
Хьо юстара лаъттавац,
Хур – хургда яхаш,
Хьо ц1имхара хъийжавац,
Б1аргашкара шелал мехкаеш.
Цхъаннена хъехам телаш
Кхелляяц хъа дего стихаш,
Массанена безам луш,
Уллув г1а боахаш
Да хъа иллеш.
Б1аъстено санна

К1ай зиза тега,
Сийна к1увс тесса,
Поэт, 1а хозъяьй
Вай йоазон беш!

1991 шу

Дезале поэзен
Сийрда дуне!
Шоана хозаргья
К1аьда поэзен оаз.
Шуга кхайкаш йола,
Шо дехаш
Сийрдача иразе дуненга!

2014 шу, Галашке

Г1алаташ ма леха

Ц1аккха г1алат
Ца доалаш
Саг ваьхав аьлча
Бакъхургдац,

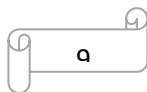
Даиман дагахъа
Латтараш кхоачашшилац.
Цхъатарра увзац
Кхел-вахара таразо,
Массаг1 нийслу
Вай вахаре
Къахъа, мерза,
Чам баккха безаш?
1уйре-сайре мо
Дега уйлаш хувцалу.
Цкъа, ца ховш,
Саг г1алатваълча,
Хул вай сиха
Цун 1ат гучаяккха,
Бехк баьккха
Доаде г1орт вай сий.

Нахага

Нах! Вай вол я воайла къувсар,
Бераш делхадер,
Ираз-беркат ор чу кхувсар,

Барт телхабер.
Сигала кхувдаш седкъий лувца
Хъаькъал дар-кх вай,
Дега б1еха уйлаш хувца
Денал доаца Аа вай.
Декалаш, А иллеш
Лаьтта мел вар
Г1оза хьоасташ,
Х1ара ц1аг1а
Хийра доацаш,
Зовне декалаш,
Са иллеш.
Барт болча
Дезала кхуврча
Ага чура хоза малейк
Боча хьоасташ
Декалаш, А иллеш.
Йо1о Аа
Дог хьесташ
Лоаман эздий к1антий,
Ховха зизаш мо
Марх1а хьерчаш,

Декалаш, А иллеш.
Мерза безам,
Зизай й1овхал,
Лоаман к1антий
Дувцаш денал,
Курал йоацаш,
Дегбуаме доацаш
Декалаш, А иллеш.

2005 шу

Безам

Дуне мисел
Боккха а безам,
Бисар боацаш тешам.
Ма дукха наькъаш
Де дийзар
В1ашаг1кхета
Кхел йоацаш.
Ма хоза 1уйренаш
Д1аихар дог
Ца хьоасташ.

Ма дукха
Седкъий даъгар,
Дег т1а сердало йоацаш,
Ма дукха
Дешаш дисар
Дог ца хьоасташ,
Эри аренашка,
Тамашне-тамаш лехаш.

2006 шу

Йо1

Сигал-бессача
Цу хъа сийнача
Б1аргашка ц1ена
Безам боагар,
Хозача б1аъстено,
Дошо хъаъсаца,
Везачун ц1и,
Цу хъай дег т1а,
1а боча лелайир,
Хъа курал яр

Дошо гуйран
Яькхача бийсанашка,
Кхочаш йойла, йо1,
Хьа мерза уйлаш.

2006 шу

Г1аг1айчен во1

*Хетаю инарала
Осканов Суламбека*

Бетта т1ара
Хьагу маьлха
Сердал Аа
Ваха висар хьо
Адамий дегашка,
Осканов Суламбек.
Хана-й1оахалла
Лир ца довш
Форда бухе
Улла жовхьар мо,
Ваха висар хьо
Г1алг1ай дегашка,

Осканов Суламбек.
Хъаьналча лаьтга
Эздийча дегашка,
Яхъ йолаш
К1ант Аа,
Лакхе лепаш
Бола седкъа Аа,
Турпал волаш
Ваха висар хьо,
Осканов Суламбек.
Вийзарашта вицлургвоацаш,
Наъха боккха безам
Бийца баргбоацаш,
Даъхенна тешаме волаш,
Визза Г1алг1айчен
Во1 волаш,
Ваха висар хьо,
Осканов Суламбек.

1992 шу

Инди

Хьо д1адалац
Са дег-чура,
Тамашнеча паччахьалкхен
Хоза сурт-сибат.
К1ай жовхьар мо
Аз сай дег чу
Лелаяьй хьо,
Тамашне Инди,
Кино хьежаш яйза.
Кинишкеш т1а бувцаш хеза
Тамашне мохк, Инди.
Алмаз мо къаьга
Гаьнара со хьегаеш
Тамашне тамаш я хьо, Инди!
Инди, Инди!
Хьа г1айг1айне иллеш,
Хьа тамашне халхараш –
К1ай фаьлга кема –
Со мел яха
Дахаргда соца.

Са дега уйлай морзло,
Б1аьстан тега зиза
Сомий бешамашка.
1аламо низ лоре,
Тамашнеча мехка Инде
Г1оргъяр со.
Довзаргдар безама иллеш.
Кхолларгдар безама иллеш.
Безарашта зизаш хургдолаш,
Халкъа накъадаргдолаш,
Лаьтта даха дусаргдолаш.
Инди, Инди!
Къоарга А даьккхий
Йоаккх аз ц1и боча,
Лоаман 1уйренца.

1989 шу

Виза къонах хилалахь

Наьна сердал йоацаш,
Белгалваьнна воацаш,
Кхомбеш воацаш,

Хьурмат доацаш,
Дог ц1ена долаш,
Тешаме волаш,
Б1ехача х1амах
Хьадж йоаг1аш,
Дика-во деча
Сага дог ховш,
Курал-сонтал
Дег т1а йоацаш,
Тешаме, тешаме
Визза кьонах хилалахь.

1996 шу

Сона хьо вайзар

Б1аьстено сога
Хоам баьбар
Хьо воаг1аргва аьнна.
Малх бар коре чухьежаш,
Ара яла, яхаш, дехар деш.
Оалхазараш зовне декар,
Ашараш лекхаш,

Сигле готта яр царна.
Чухъ со 1еяланзар,
Майра дийлар кораш,
Сийнача сигленгахъа
Арахъийдар са
Камаърша уйлаш.
Сагтоно садикъа
Хинна са безам
Ловзабаълар.
Керда низ чубенна
Са дега пхаънаш
Декаш дар.
Ни1 латтийта
Со д1аара яълар,
Сона хьо вайзар
Хъай курача веларца,
Хъай хъамсарча оазаца.

1989 шу

Са или

К1айча к1ормацашта юкье,

Бедарг санна

Дай да са или,

Баъ т1а даънна

Баскилг санна

Сатем боацаш

Да са или,

Ша т1а яънна,

Маркъилг санна,

Кадай да са или,

Лоаман бовхъашка,

Лоаман босешка,

Лоаман зизашца

Сиха да са или,

Зовне оаз яьккха

Везачун коре кхача

Сиха да са или.

Хъа сибат

Дицлургдоацаш,

Дагара д1ацадоалаш,

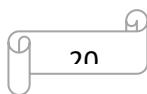
Маълха лир мо

Хоза хинна
Хъа амат
Духъал ух сона,
Набаро со д1аозайилцца.
Са стихаш
Са стихаш,
Са цхъоал,
Са безам,
Са сайрен морзло,
Адамий вошал.
Барт тайна дезал,
Кхувш йоаг1ача
Йи1ий хозал,
Къона т1ехъе,
Яхъ йолча
К1антий денал,
Бовргбоаца тешам,
Йовргйоаца сердал,
Са стихаш – са хало,
Са г1айг1а – са уйлаш.
Са денала хъокхам.

1994 шу

Г1алг1айче

Г1алг1айче, Г1алг1айче!
Са хьамсара Г1алг1айче!
Са уйлаш теркаяъ агаче!
Еза хьо сонa
Нанна ший бер мо,
Бера ший нана мо.
Г1алг1айче! Г1алг1айче!
Са з1амига лоамче!
Еза хьо сонa
Боккхача безамца,
ц1енача тешамца,
Се г1алг1а йолаш
Айса доккхал деш
Се яхандаъ
Хьа лаьтта,
Дика-во хьоца декъаш.
Г1алг1йче! Г1алг1айче!
Са даъй овла т1ара ооламче!
Г1алг1айче!
Са дега ч1оаг1ле,

Са дега г1озле я хьо сона,
Са Г1алг1айче!
Са мерза уйлаш,
Са дега пхъанаш
Хьона иллеш доахаш
Декалда, хьо хестаеш.
Яхийла хьо г1оза,
Са Г1алгайче!

2006 шу

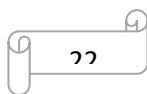
Сона хьо вицлургвац
Гаьнарча мехка д1айодаш,
Б1аьхача новкъа йоалаш
Аз сайца
Сай дег чу
Хьоарчабаь д1ахьоргба
Дошо мах санна
Лире лепаш хинна
Хьоцара сай мерза безам.
Хьа сурт-сибат, хургда соца,
Тешаме новкьост, уллув хьамсара нана санна.

Хъа безамо,
Со хъестаргъя денна, сай мехкарча
Малхо сана. Хъо вицлургвац сона.
Са дог делхаргда,
Хъо везаш,
Са безам белхаргба,
Кхыча мехкарча мишаца узам беш.
Хъо дагаухаш, хъа сибат лехаш,
Хъо вицве г1ерташ со леларгъя.

1995 шу

Хъа б1аргаш

Хъеха сона,
Хъеха сона,
Фу даъ хъо вицвергва.
Бера дог санна
Ц1ена хинна
Хъа б1аргаш
Мишта дицдергда?
К1айча морхашца
Йолха сай уйлаш

Мишта соцаергья?
Мичав хьо? Мичав хьо,
Са дега сатем бообаър?
Лелий-те наькъах тинна,
Уйлаех веа,
Гуйран дог1о човхаваь?
Сиглара елхача морхашца
Са безам белх,
Хьа коре ухаш.
Дицлац сона
Б1аьстен денош.
Йицлац сона
Б1аьстен 1уйренаш.
Малхо мо
Дог хьесташ
Хьа безаме хьийжа жог1ара б1аргаш.

1994 шу

Кура дог

Сийнача баъ т1а
Гонахъа х1ама
Доацаш даг1ача
Зизах ма тара
Хул хьо цкъаза,
Ва кура дог.
Деррига хьал
Хьайга кхаьчача санна,
Еррига самукъне
Хьайга йолаш мо,
Г1оздаъле делаш
Хул хьо, майра дог.
Г1айг1а кхаьча
Бохам баьннача,
Син са1ехам бе
Кхы г1озал
Йоацаш мо,
Цхьаь виса
Новкъост мо,
Кхы гучаяла,

Керда духъале
Йоацаш мо
Мухъ бетташ,
Г1айг1а еш
Делх хьо,
Керара дулха дог.

1984 шу

Салихъат

Уйла елахъ
Ва Салихъат,
Дегага ладувг1а,
Ва Салихъат,
Хъай уйланца кхочашделахъ
Везачун салам-моаршал.
Цхъацца бараша
Дакъастенчара
Воаккхаргва йоах,
Шоллаг1а бараша
Ше вургва йоах...
Хьо йоацар

Кхы дага-боаллам бац са.
Хье езачун безам лелахь,
Хьайна безарашта
Моаршал лелахь,
Со ц1аварга хьежалахь, Салихьат.
Со воаг1аргва кастта.
1а вай безам лорбелахь, Салихьат!!!

1992 шу

Поэтага

Поэт! Хьа б1арг ца кхеташ,
1а ца зувш
Цхьаккхе х1ама дусац.
Сага б1арг кхетале
Хьона гуш да хоза мел дар,
Бакъда, со ца1 гац хьона.
Горе бакъахьа-м дар,
Дего хье витале.

2001 шу

Са везар

Сийнача сигленга хьалхьеже,
Шерача аренашка д1ахьеже,
1аържача лаьттанга 1охьеже,
Са дегага ладийг1е,
Б1аьстан зизаш
Санна ц1ена бола
Са мерза безам
Д1аэца, са дега везар.

2011 шу

Уйла ел

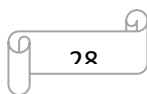
Ц1ена хиннаяле а уйла,
Хьоца хиннай
Шийла-шийла,
Лечкъадаьд г1озлен лийгаш,
Сатемза сих дийна сийгаш,
А, а, бакъдац, вийзавац аьлча,
Човъяр кхийрай, д1агучаяьлча,
Са син сийг кхийтта,

Хьо вагар кхераш,
Со-м те1а линнай,
Хих б1аргаш лешаш.
Сийгах балаций
Ц1ера ала?
Дега ц1и ялар беций бала?
Син сийгаш лийцад сакъувлаш,
Син ло1ама духъала ювлаш,
Са сийгах тарлора
Хьо вага,
Тарлора вахара кхел ага,
Тарлора со се хьоца яга.

1995 шу

Къаракъ

Даъна-нанна
Во1 воацаш,
Вежарашта-йижарашта
Воша воацаш,
Нийсархошта новкъост воацаш,
Хийла дика къонах

Маларо ханал хьалха
Д1аэваъв 1аържача вонах.
Сийна сангал сегийташ,
Кура дог дохадеш,
1аържа морхаш елхаеш
Доккха зе шийх хьадоалаш,
Ше ма дарра да из дохъаж,
Вонах цайоаг1аш хьадж.
Ишта да из къаракъ,
Лоралелаш маларах!
Хийла дика къонах
Д1аэваъв цо шийлача вонах.
Лоралелаш маларах!
Хийла дика къонах
Д1аэваъв цо шийлача вонах.
Лоралелаш сийнача алах!
Дега син пха
Лаьца, аьча мара
Цо д1ахецац иштта атта,
Ор чу техе, сийле
Д1аяьккхе мара!

1995 шу

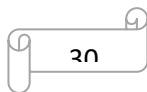
Хъа б1аргаш

Хъа б1аргаш,
Хъа б1аргаш –
Сийна сигале,
Сиглара седкъий,
Йист йоаца аре,
Духдувла лоаман шовдаш.
Хъа б1аргаш,
Хъа б1аргаш –
Дог хьоасташ
Хъежа дошо малх,
Дег1 шелдеш
Хъекха шийла мух.

2006 шу

Сенна кхеллав саг

Сенна кхеллав саг
Хоза хилва, аьнна?
Ший хозалца
Наъха дегаш

Хозде кхеллав.
Сенна кхеллав саг
Хьинар хилда, аьнна?
Ший хьинарца
Даьй-мохк г1озбахара кхеллав.
Сенна кхеллав саг
Денал хилда, аьнна?
Ший деналца
Даьхен ха т1а латта кхеллав.
Сенна кхеллав саг?
Зехьа ваьхар, аьнна,
Ший ц1и ца йожийта,
Техьен доккхал хила кхеллав.

1991 шу

Маьр-нана

Хьадоаржаде, маьр-нана,
Хьай баьццара
Йист йола
Мора кортали.
Баста 1а хьай

Йовлакха шод.
Тоаргаца чура
Зипаш, даьреш аратовса -
Хац царех
Ц1аьхха наца лаьтабий.
Тахан хьа коа т1а йоаг1а
Хьаьса таьца дега
К1ай шовлакх
Керта т1а тилла,
Хоза б1аьсти санна,
1уйре мо елаенна,
Малх мо хоза,
Нус хила хьакъдола,
Сув хила тоам бола
Лоам-ча кхийна,
Эздий йо1!
Миштав-те 1а
Цунна кхеваь во1?

1989 шу

Са лоамашка

Са лоамашка
Малх а хъеж,
Дарз а дувл,
Мух а хъекх,
Дарз хъеккхаше
Сигале екх,
Оаха шедар нийса декъ.
Цох тха дегаш дел.
Лоам босешкара
Цонаш хъекх,
Лоам бовхъашкара
Шовдаш дек,
Лоам з1огало
Морхаш тег,
Морхо сийна
Сангал сег,
Цох са лоамий
Кортош къег,
Цар хозалах
Хийла саг хъог.

Хозал йовза
Хъайна лой
Вола, гургда
Хьона сигленах
Бухъ кхийтта
Латта лоамаш,
Хоахкаргда 1а
Саьса дой,
Дуаргда 1а
Чаме-той,
Маргда 1а шийла шовда.

1991 шу

Безам

Ший сомалца,
Ший хозалца,
Ший г1озалца,
Ший питамца
Безам дег чу бессар,
Ший низаца,
Ший морзонца,

Ший бокъонца,
Цо ц1ерал кхессар.
Йийлхе-йийлхе,
Сийгаш лийлхе, –
Йоах цо, – яга,
Йоах цо, – къага,
Маркъилг санна кхеста.
Хийле хьежар,
Цунна эшар,
Мерза езар,
Из хъай везар
К1аьд ца луш веза.

1996 шу

Йишилг

Селла сийрда
Б1аргаш дола са йишилг,
Ма кхом бар хъа
Бийдача,
Шийлача
Лахъта чу

1о чу йила!
Дог деха, вега
Вар вошилг,
Ше фу дергда
Ца ховш,
Ший йиша
Лакъта чу юлача дийнахъа.
Дикъа дохк
Дикъа дохк,
Хъо дадалахъ,
Шийла шовда малалахъ,
Юрта г1олла хъажалахъ,
К1аьд а дале, кадалахъ,
Ор чу те1е дижалахъ.
Хъай камоаршал
Хъайца хъолахъ.
Накъаш дите
Сихаг1а г1олахъ.
1а б1аргашка
Бала бахъ,
Шелал хъайца яхъ.
Цудухъа г1ерт хъо

Юрта доал де.
Маълха 1аържа
Кхоллар кхол 1а,
Сердал юъ 1а, аьле «Хъап1».
Оалхазараш хьох д1атаб.
Дика дац хьо.
Да хьо во,
Накъаш диттац б1аргаго,
Дикъа дохк, хьо дадалахь,
Ор чу те1е дижалахь.

1995 шу

Бераш

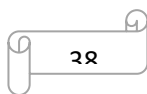
Бераш, бераш,
З1амига бераш,
Вай сийрда кхоане.
Бераш, бераш,
Вай хургйола т1ехье.
Ноаной-ноаной!
Лораделаш бераш
Йоагача ц1ерах,

Боагача алах,
1аържача вонах,
Готтигача такилгах.
Бераш, бераш!
Вай дунен сийле.
Бераш, бераш,
Вай т1ехъара могошле.
Ноаной-ноаной!
Лораделаш бераш!
Доккха хилча
Айпе, уне хургдоацаш,
Доккха хилча
Сакхат хургдоацаш,
Дега чов хургйоацаш.
Бераш, бераш.

1999 шу

Хилда шо иразе

Лаятта мел вар
Иразе хилар
Сона ловр.

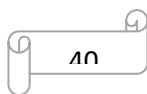

Хъаштдале, сай ираз
Шуца декъа
Я со кийча.
Малхо хъеста
Ер дуне мо,
Сай безамца
Ше мел вар
Хъеста безам
Ба са.
Х1ара ц1аг1а
Хилда беркат,
Х1ара саг
Хилва иразе,
Шо г1оза,
Шо иразе
Дахаш хилча,
Са муг1араш
Зовне декаргда,
Шун дегаш
Боча хъесташ.

1983 шу

Лоамарой

Массаг1 лоамаш
Да укх лаьтта?
Массаг1 я цар з1огал?
Са лоамашта тара цхьаькхаш
1а сога хьахьокхал.
Са шовдашта тара шовдаш
Декац лаьтан букъ т1а,
Лаьттан букъ т1а аьлий бале –
Лоамарой ба кьонахий.
Эздел, г1улакх аьлий дале –
Лоамарой ба аьлий.
Царчул хозаг1а даар дац.
Воккхаг1 латташ
З1амаг1 1охац,
Хайча лорх1 из валар.
Наькьахой наькьаш тедац,
Мехкарий латт хьежаш.
Эздел дицдаь,
Рузкъа лехац,
Бах, хьаьшашка хьежаш,

Бах кхоаненех тешаш.
Аз яхачох хье ца теше,
Сиха лоам чу вола.
Никъ ба шаъра,
Кхера ца луш вола.

1998 шу

Зизаш

Лоаман ц1енча
Фега сало1аш
Се кхийнача лоам чу
Уж ц1е-к1ай
Бос лепа лоаман зизаш
Аз хьона хержад,
Сай безамца хьесташ,
Хьо воаг1аргва,
Яхаш, сатувсаш.

2006 шу

Поэзи

Моакхаза бердах
Духдувла шийла
Шовда санна,
Хъаь1а ц1ена
Беркате я хьо, поэзи.
Камоаршал хъайца
Шортта йолаш,
Дог парг1ата доалийташ,
Уйла яйташ я хьо, поэзи!

2012 шу

Эс

Йорт етташ,
Лоаман Эс
Ч1оже г1олла хьовз,
Цун даьрех каетташ
Сигалара седкый ловз.
Безарий уйлаш мо
Да укхазара фо,

Ер мелаш кхийначо
Мишта ду-те во?

1979 шу

Са дог хьоца да

Форда т1а
Мух баълча
Са дог хьоца да,
Форда оалхазар хинна.
Сигала малх хьежача
Са безам хьоца ба
Малхо мо дог хьоасташ,
Сиглахъа седкъий къаьгача
Са уйлаш хьоца я, даиман.
Къонал
Чехка болар ийца
Бода ды санна,
Йода са боча къонал.
Лоаман лаьча мо,
Ткъамаш доржадаь
Йода са къонал.

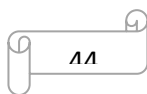
Са кѣона шераш,
Са сийрда 1уйренаш,
Ховдалар шоана,
Х1анз аз шо лехаш
Мел хала наѣкъаш ду.

1998 шу

Нана дагаеха

Беттала бийсан,
Бетта сердалга,
Корах араѣежаш
Ма г1ийла
Делх са дог,
Наѣна й1овхалонах хѣегаш.
К1айча жовѣара
Бурилгаш санна,
Хий лег са б1аргех,
Нана дагаехача.

2012 шу

Фатима

Хетаю веший йи1ига
Сиглахъа лепа
Са седкъилг
Ба хьо сона.
Б1аьстан баь т1а даьнна
Са ховха зизалг
Да хьо сона.
1уйрийна са коре кхета
Дошо малх ба хьо сона.
Бийсан са коре хьежа
Дото бутт ба хьо сона.
Яхийла хьо укх дунен т1а,
Дог делаш,
Маьлха з1анараша
Хьестийла хъа уйлаш.

2012 шу

1оажал

Сийнача сигленашка,
1аържача лаьттенашка,
Дий-те 1оажала дарба?
1оажала мотт билла,
Дуненах дог дилла,
Мерза вахар дита,
Дего дог дилийта,
1уйре-сайре йита,
Дезал бита,
Ков-карт дита,
Йиша-воша дита
Кхелха д1авода,
Кхы юха верзаргвоацаш
Ший ц1енгахъа.
Саг венна ди,
Саг д1аволла 1уйре
Ла ца могаш
Хала я дега.

2001 шу

Дог делхаргда

Арка д1аг1оргда,
Гуйре хьат1айоаг1аргья,
1а хьакхоачаргда,
Б1аьсти а яргья.
Халахетар хинна
Дог делхаргда,
Б1аьстан мишаца
Г1ийла узам беш.
Х1ана делх хьо,
Ва дог?
Сендухья
Делх хьо, ва дог?
Хаза-ала саг воацаш.

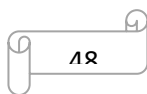
2012 шу

Укх са дега тов

Ц1аьхха сеца
Д1айовргья
Укх са дега тов,

Дег1ах хургда лаьтта,
Из-м хов.
Даха лаьтта
Дусаргда
Хьаьнала къахъегаш
Аз хьадаьр.
Хьаьнала ваьхар
Ва-кх
Г1ала яьр.
Безам
Цунах д1атулле
Деррига дов,
Ц1аьхха сеца
Д1айовргья-те
Укх са дега тов.
Безам, 1а со къовларгья.
Даьсслургда са ков.

1995 шу

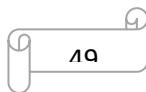
Ала сога

Укх сийнача
Сиглен духъа,
Укх 1аържача
Лаьттан духъа,
Хъа хозача
Б1аргий духъа,
Бокъала ала,
Хьо ца1 мара
Везац сона.

2006 шу

Хьалхара безам

Зиза санна
Ховха ба
Хьалхара безам.
Ба из хоза,
Из дошо малх мо,
Ала доацаш х1ама.

Из лоаман шовдилг
Санна ба ц1ена,
Ба из седкъилг
Санна къаьга.
Ба из фийла,
Лийг санна.
Нагахъа 1а безам човхабой,
Хилар кхерам ба
Цунах г1ийла бо,
Далар кхерам ба
Доккха во.
Йола сога
Со-м лаьттавац
Хъа коре ухаш,
Йола сога яхаш
Дехар деш,
Дов даьхадац
Дикача к1анташца,
Хьо дег чу кхабарах
Воаккхий а веш.
Зизаш кхихъадац
Аз хьо хъаста,

Ховха ц1е-к1ай
Бос лепийташ.
Хайна дац сона
Хъа дог хъаста.
Тиннар вахаро
Юстара тос.
Бехк ца билар дех
Еза ца харах.
Дагадоацаш хьо йолча
Со варах.
"Ала эхь да селла. Дукха гара".

1999 шу

Х1анз 1а со йита

1а са накъ т1а
Гаьнаш тайса,
Б1аргий хий да
Эсах лешаш,
Хъай дорхала,
Везар, ло1ам бе.

Дехац, коре леста,
Дега хинна
Човнаш хьеста.
Эший са духъа
Никъ баъ хало е?
Лоаман такилг
Хъувзаш доаг1а,
Кхералой – бац
Лаца б1оаг1а.
Дехар да са –
Кхуврча йисте 1е.
Могац хьона
Са дог эца,
Са мерзача безама
Ло1ам бе.
Товнаш эшац
Дега човнаш е,
Х1анз 1а со йита,
Парг1атта сай
Безамца 1е.

1994 шу

Г1а дар-те
Сай уйлашца
Кхийсте-кхийсте,
Хъа амато
Хъийсте-хъийсте,
Со йоаг1а укх шув йисте.
1оа гаьна к1ала
Боалл из хъаст,
Вай хий мийна.
Гонахъа ул б1аьстан хозне...
Вай шиъ дац-кх
Цига тоъаш,
Хъаста керте сало1аш,
Воайла мерза уйлаш ювцаш.
Со сел дукха хъегаш гайнар,
Г1а дар-те из сона дайнар?
Е дар-те дега лайнар?

1998 шу

Са поэзи

Нагахъа санна
Ц1аьхха 1аьржа хатар этта,
Ер хоза
Дуне дита,
Сай мерзача вахара мул
Хьоца бита,
Хьо цхъаь вита
Со кхелха д1айоде,
Халахъ, тешалахъ:
Сийна б1аьсте йоалача хана,
Б1аь т1а зиза доалача хана,
Зиза хецалуча хана
Са поэзи,
Хъа сомий беша
К1ай зиза хинна
Хьоца хургъя, даиман
Хъа дог хьешаш.

2011 шу

Хьо дагаух

Сийна б1аьсти
Йоалача хана
Баь т1а зиза
Доалача хана,
Безам бикъа
Болча хана
Хьо дагаух сона.
Йиза гуйре чуйийрзача,
Диза шу оттадича,
Шуна баг1аш
Эздий к1ант1ий байча,
Царна г1улакх деш
З1амаг1ий байча,
Хьо дагаух сона.

2011 шу

Сатоссача хана

Сатоссача хана,
Нах мерзача
Набарах боахкача,

Хозача г1анаша
1ехабеча хана.
Сердал йоацача
Наъкъ т1а яьнна,
Син сердал сега,
Лаятта керахья
Ганз йоаккхаш мо,
Кхерий т1а йоазув
Деш санна,
К1айча каьхата т1а
Догам деш,
Аз хала яьздаьд
Хьона лаьрх1а
Сай дешаш.
Дог1а делхаш,
Дарц хьекхаш,
1уйрийна тхираца
Берзана когаш лувзаш,
1алама хозленаш,
Сомаялалехья сихаг1а
Зем боахаш,
Форда йистошка

Сай уйлашца кхесташ,
Форда бухера
Жовхъар лохаш мо,
Аз хала лехад
Ер хоза дешаш.

2006 шу

Хьо аз лехар

Сара-1ура вай юртахошта
Юкьера аз хьо сай б1аргашца
Лехар, хоза хеташ.
Хий да хъаста
Се дуккхаза иха яле а
Сай сица цига вехар,
Хьох б1аргтохар дезаш.
Мерза безам, зизай й1овхал д1аяхар.
Аз сай дег чу, сатувсар,
Хьо сай хург ма вий яхаш.
Ваь юрт йита,
Лоам чура вахар дита
Вахар хьо, са безам цхъаь бита.

Аьлар сога:
«Ер вай седкъий сигле
Аз ют хьона».
Яр со ца гуш сийна сигле,
Йича санна, г1айг1ане.
Тийнай хийла б1аьстан
1уйренаш-сайренаш,
Седкъий долаш а доацаш а.
Са дог 1увшаш,
Х1ара син пха оачаш.
Мел хьеж со хьога,
Наб-са дайна,
Цкъа хьо горех хьегаш.
Мел 1а со, коре хайна,
Хьоцара уйлаш йоагаш.

1994 шу

Са безам

Лоам чу никъ
Биллача шаьрра,
Хозийча эзарний кхел
Г1озал йикъача –

Таразаца увзаш
Хургболга ховра
Сона маъл.
Цхъабакъда, со лоам чу кхоачаре
Са уйлаш,
Са г1анаш,
Са безам,
Хьоца хургбар,
Хъа дог хьоасташ,
1урра-сарра.

1986 шу

Дах соца

К1аьдача кулгашца
Диткъача догамца
К1ай киси догаш мо,
Ц1енача дегаца,
Сийрдача уйлашца,
Син сердал сага,
Цецъяккха мега,
Г1ум ийнар литта,
Мукх ийнар дитта,

Во мел дар доагош,
Хоза мел дар кьоагош,
Са дега уйла ц1енъеш,
1а аьнна х1ара дош
Дах соца,
Дек соца,
Агта боаца
Никъ д1ахьош.

1989 шу

Каша йисте

Каша йисте,
Лахьта чу 1очухъажача
Ховргда х1аранена
Укх дунен т1ара
Д1аводача дийнахъа
К1ай кисе мерчи
Мара д1ахьоргдоацалга.
Х1аьтта а сутара
Да лаьттара адамаш.

1994 шу

Ловца

Хетаю Б.Х.В.

Ма хоза ва хьо
Ваьча нанна,
Ма боча ва хьо
Кхеваьча даьна.
Йоккха ха беркате
Хийла хьа,
Боккха ког
Атта хилба.
Ираза алано
Хьесталва хьо,
Уйлаш хийла камаьрша,
Маьлха з1анараш санна.
Дог парг1ата хилда,
Лоамара лаьча мо.
Денош хилда
Машаре, к1ай кхокха санна.
Седкъашта юкье
Седкъа санна

Сийрда хилда
Хъа вахар.
Ер дуне хилда хьона
Модз санна мерза!

2011 шу

Нана

Хьо дунен т1а
Малха ваьккха,
Ага чу хьо боча теркаваь,
Хийла мерза
Бийсаш йоаяь,
Г1оза вахар довзийта,
Дунен й1овхал,
Син сердал енна,
Хъай хъамсара НАНА
Езаш, лоархаш хилалахь.
Мел гаьна хье хиларах
Ц1аверза йиш йолаш
Хье вале,
Де дезараш юкъяг1дите.

Сихаг1а г1олахъ
Хъай нана
Яхача фусаме.
Хьо лелача наькъашка
Син сердал сегаш,
Хъа кхерам дег чу лелабеш,
Хьога хъежаш
Яг1а хъа нана.
Лоамий бовхъашка
Кхеста кер санна хьо лесталахъ
Хъай нана яг1ача фусаме.

2006 шу

Мархъаба

Хьалкхийтгача геза бетта
Му1аш лувца лоамий бухъ,
Цу бухъ т1ара сигала хъеда
Са лоам чура лаьча духъ.
Цу коачача гило санна
Д1а-са тувсаш дото кесс,
Ловзадувлаш дода Эс,

Морхашкара фос хъаяьккха.
Са даьй, ноаной хозал ювц цо,
Веза миштав хъаьша-да,
Россецара вошал дувцаш,
Тийркага йоах: «Мархъаба».
Лоамашкара моаршал хьо цо,
Сергойцара безам бувц,
Амазонкай курал хестаеш,
Г1алг1ашкара денал дувц.
Хьо ца оттар лов-кх сона,
Эс, са уйлаш теркае.
Ага чура декаш долча
Са иллегара моаршал ле.
Хьалкхувш да цун илли ала,
Лоамашкара лаьча мо,
Сутар да из наькъ т1а дала.
Адамаш, шун хозал го.
Цу коачача гило санна
Д1а-са тассал дото кес,
Морхашкара фос хъаяьккхе,
Каспе хьол хъай, коача Эс!

1998 шу

Ноаной

Гора латгаш
Ноаной сий деш
Вай хила деза.
Ага ча боча теркадеш
Мерза бийсаш
Хийла йоаш
Ноаной баьг1аб,
Агай к1ай лувцаш,
Ага ц1увзадеш.
Кхерам дег чу улаш,
Хьарамле довлар кхераш,
Маьрша, могаш хьалкхедаь,
Иразе вахар довзийта,
Ловца баьккха,
Сийрдача новкъа даьха,
Т1ехъа хьежар,
Камаьрша наьна б1аргаш.
Дукха ха д1аяхай
Цу хана денз,
Дезал кхийнаб

Ви1ий, йи1ий.
Х1анз ноаной хьеж,
Во1-йо1 дарга сатувсаш.
Дог хьаста,
Хоза дош ала,
Дега тоам бе.
Во1-йо1 дарга
Хьеж ноаной,
Б1аьхача наькъя
Б1аргаш к1аьддаллалца.

1999 шу

Безамга ладувг1а

К1аьда форда талг1е
Т1алг1енга хьесталуш,
Барташ доахаш,
Хичара чкъяьрий ловзаш
Гургда шоана
Безамга ладувг1е.
Г1ожа дегаш к1аьдлуш,
Оалхазараш зовне декаш,

Лоамара зизаш делаш,
Йи1ий бос хувцалуш
Гургба шоана
Безамга ладувг1е.

1999 шу

Хьо г1оза ваха хайнавар
Дика боахам била,
Хоза нускал доаладаъ,
Эздий дезал хъахинна,
Хьо г1оза ваха хайнавар.
Ц1аъхха дагадоацаш,
Мичара доаг1а ца ховш,
Цхъа во лазар кхийтта
1оажало сиха вихъар хьо.
Дезал хъалкхувргба,
1урра сарра б1арглакха.
Хъехам бала, хоза дош ала уллув
Отта да воацаш.
Сесаг д1алеларгъя,

Къайла яьннача
Оаг1орахъа, 1аьржача б1аргех
Дира хий легадеш к1айча
Жаг1ий т1а.
Хьо кхы юха воаг1аргвац
Укх маьлхарча дунен т1а.
1а хъа мел даьр укхаза дисар,
Яьяле 1амал – хьоца хургъа.

2012 шу

Эс

Чов хинна
Ча санна
Дорхденна,
Бирсденна,
Лоам-че кхайкаеш,
Ды санна
Коачденна,
Бердах каетташ,
Бердаш лувчадеш,

Цу коача гило санна
Дото кес
Михца ловзадеш,
Ма сиха дода
Хьо, ва кура Эс!

1998 шу

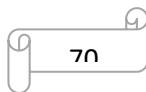
Кхалсаг

Сийдола кхалсаг!
Хьо я хьона
Саг иразе вер!
Хьо я хьона
Саг беркате вер!
Хьо я хьона
Саг дакъал вер!
Хьо я хьона
Дерригача дунен нана!

2008 шу

Т1ем т1а байнарашта сийна
Дега хала хулаш
Тахан сона дагаух,
Т1емо боабаъраш,
Ц1еро боагабаъраш,
Малхо мерцараш,
Халоно аъчараш,
Концлагере баъжкараш,
Денал долаш хиннараш.
Цхъаккха виццалуш
Кхерий т1а даъ
Йоазув санна,
Сай дег чу даиман
Цар ц1ераш
Аз д1аяъзьяй.
Х1ара денца,
Х1ара уйланца,
Цар сий деш со яхаргья.
Мишта йицлургья,
Г1алг1ай йо1

Асият Тутаева?
Мишта вицлургва
Эрсий з1амсаг
Александр Матросов?
Кхы, кхы, эзараш-эзараш,
Ди доацаш байнараш,
Даьхен тешаме къонгаш,
Шоай синош кхо ца деш
Сий ца дохкаш байнараш?
Массаг1 вежав царех,
Гаьнарча мехка?
Массаг1 висав,
Деналах ца вохаш,
Даьхен мутахъа волаш?
Ца йовш йола
Сердал санна,
Ц1аккха довргдаоцаш
Да цар сий.
Сийле хийла
Цар массахана.

2000 шу

Уйлаш

Уйлаш, уйлаш,
Ма йитац оаша.
Денна, бийсан,
Наб са дайна,
Сатем байна,
Керда стихаш
Кхолла г1ерташ
Ду аз хала навкъаш.
Дуненна го баъха
Дуненна го баъха
хье ваълча,
Халонаш, аттонаш лайна,
Харцдар-бакъдар дайна,
Шераша къа ца хеташ,
Керта т1а г1оа хъаърцача,
Дег т1а сийна
Йис йиллача,
Хьо вийрзар
Хъай мехка бодача навкъа т1а.
Къонал, берал кхийстача,

1уйренаша хъе хъийстача,
Нанас боча кхеваъча,
Хъай безам лийнача,
Хъай юрта
Хъо кхаъчар.
В1алла дагадоацаш,
Цхъан хана хъайна езаш,
Цхъан хана хъе везаш
Йиза йо1 яйча
Хъо цецваънна висар,
Д1аала дош доацаш,
Гош мелденна
хъо латтийсар.
Сийнача баъ т1а
1одежа, 1оакъинг хинна
дехар хъа к1аъда дог.
Тоха са доацаш,
сатоха низ боацаш,
Ма ч1оаг1а
Елхар хъо вийза йо1,
Хъо лахъта чу
Вуллача дийнахъа.

Сийна сигле мара
Отта теш воацаш
безам бисар,
Хьунчара оакхарий,
Хичара чкъаьрий
делхадеш.
Вайна ца ховча
Тайпара цкъаза
Безам хул къиза!

2012 шу

Сона-м хацар

Сона-м хацар
Безам 1оажал
Мо къиза хулий,
Сона-м хацар
Безам жожаг1атен ц1и мо,
Сел б1айха хулий.
Хьо везавелча
Хайра сона,

1оажалал къизаг1а
Безам болга.
Хьо вицве со елча
Хайра сона,
Жожаг1атен ц1ерал
Б1айхаг1а безам болга.

1999 шу

Зама д1аг1оргъя

Мерза вахар хоададир
Шийлача 1оажало,
1аържа боадо
Т1аеча санна
Хийтар вахар.
Хьо кхы воаг1аргвац
Са коре маълха 1уйренца,
Хъай хоза г1анаш
Дахъаш сога дувца.
Хьо кхы воаг1аргвац
Хъаста керте,
Седкъий сердал яхъаш

Хъай хозача оамалца.
Зама д1аг1оргъя
Хъо соца воацаш.
1а хъийста зизаш
Ма боча дар сона,
Х1анз бос байна,
Матар даха даг1а.
Хъо лийна наькъаш,
Ма хоза дар сона,
Х1анз буц яьнна,
Лар яйна дисад.
Хъо ва воацаш.
1а мийна шовдаш,
Ма мерза дар сона,
Х1анз сим санна
Къахъденна
Дисад, морзал йоацаш.
Зама д1аг1оргъя
Хъо воцаш соца,
Вахаре хувцамаш хулаш...
Хъо сона вицлургвац,
Хъо са дег чу вахаргва,

Найна дег чу санна.
Зама д1аг1оргья
Хьо соца воацаш,
Вахаре хувцамаш хулаш,
Хозача г1анаша со 1ехаеш.
Г1анаша хьо вайча
Са 1ехадеш
Зама д1оаг1оргья.

2012 шу

Лоаца стихаш

Гаьнара лекхача
Самукъне ашараша
Дог хьяьста,
Уйлаех парг1ата
Яьнна, набара тар кхийтта
Тхьайсар со к1аьдача боамбий метта.

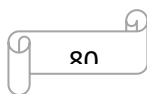
1984 шу

ЧУЛОАЦАМ:

Дешхълалхе	3
Г1ийла садоахаш	5
Дезале поэзен	6
Г1алаташ ма леха	6
Нахага	7
Безам	9
Йо1	10
Г1аг1айчен во1	11
Инди	13
Визза къонах хилалахъ	14
Сона хьо вайзар	15
Са илли	17
Г1алг1айче	19
Сона хьо вицлургвац	20
Хъа б1аргаш	21
Кура дог	23

Салихъат	24
Поэтага	25
Са везар	26
Уйла ел	26
Къаракъ	27
Хъа б1аргаш	29
Сенна кхеллав саг	29
Маър-нана	30
Са лоамашка	32
Безам	33
Йишилг	34
Бераш	36
Хилда шо иразе	37
Лоамарой	39
Зизаш	40
Поэзи	41
Эс	41

Са дог хьоца да	42
Нана дагаеха	43
Фатима	44
1оажал	45
Дог делхаргда	46
Укх са дега тов	46
Ала сога	48
Хьалхара безам	48
Х1анз 1а со йита	50
Г1а дар-те	52
Са поэзи	53
Хьо дагаух	54
Сатоссача хана	54
Хьо аз лехар	56
Са безам	57
Дах соца	58
Каша йисте	59

Ловца	60
Нана	61
Мархъаба	62
Ноаной	64
Безамга ладувг1а	65
Хьо г1оза ваха хайнавар	66
Эс	67
Кхалсаг	68
Т1ем т1а байнарашта сийна	69
Уйлаш	71
Сона-м хацар	73
Зама д1аг1оргья	74
Лоаца стихаш	76